

ד"ר אלון מערבי

ראש בקיר

בתקרימים ובנימוקים מישפטיים. פסקהדין הארוך, יותר ממאה עמודים, מנתח בעיקר את העובדות ומסתמך רק על פסקדין כפרי קאסם. הוא לא השתמש בתקרימים הרבים שהגישו לו התביעה והסניגורים.

ואכן, יש דימויו מסויים בין אופיו של גרוס ואופיו של השופט בנימין הלוי, שטבע את הפסוק היסטורי על הרגל השחור של אי החוקיות. נגד הלוי הודגלו טענות דומות לטענות המושמעות כיום נגד גרוס. הכל מסכימים שגרוס הוא אדם ישר כסר גל. הוא ניגש למישפט גיבעתי א' כשהוא משוכנע שהנאשמים הרגו את האני אל שאמי. הוא לא היה פתוח לעדויות שאמרו אחרת. אבל כאשר השתכנע, והבין שהסניגוריה מנעה ממנו לגרום לעיוותי דין, הוא שמח עליהם ונתן לסניגורים מחמאות. גם מתנגדיו מודים שהוא אדם בעל עקרונות נעלים. אני מכבד מאוד את הנורמות שקבע בפסקהדין, ואת הועם האמיתי כאשר תיאר את מה שקרה להאני אל-שאמי. אמר אחד הסניגורים.

דרכו של הר"ר גרוס במערכת המישפטית לא היתה קלה, למרות שהגיע לתפקידו הנוכחי כבר בגיל 40. משנת 1977 עד 1980 שרת כשופט צבאי בשכם. אחר-כך עבר ליחידת בת-יהודה מישפט הצבאיים, ולפני שנה מונה כנשיא בית-הדין הצבאי של מחוז-דרום. המי נוי לא היה חלק. טוענים שהרמטכ"ל התנגד לו, וששוכנע רק אחרי התערבותם של מישפטי פטנים בכירים. אל"מ הר"ר גרוס בוודאי מהר הר בימים אלה אם אומץ-לב הוא דבר משתלם בצה"ל.

כאשר קבע כי ארבעת נאשמי גיבעתי ביצעו מעשי אכזריות ושיפלות אשר העבירו בנו לחללה, ושפעלו על-פי פקודה בלתי חוקית בעליל, הוא הקים על עצמו את כל המיסד של צה"ל וסרהיביתחון. החנינה שי ניתנה לנאשמים על-ידי אלוף-הפקוד מתן וילנאי, לפי רמז של יצחק רבין, היתה סטירת לחי לשופטים.

עימואל גרוס מסרב לפסול את עצמו, למרות כל הלחצים המופעלים עליו. האיש שקבע במישפט גיבעתי א' שהנאשמים ביצעו, מעשים שהעבירו בנו לחללה, ושאלוף הפיקוד סטר על לחיו בהוראת רבין, אינו זכוע

אילנה אלון

ד"ר גרוס, שכבר קבע דיעה בעניין, יפסוק כאן ההיפך.

מדוע מתעקש גרוס לשפוט בתיק? מכריז וידידיו טוענים כי הוא אדם החש באחריות מוסרית עמוקה, ושמוני וגמור עימו לעמוד על מישמר המוסר של צה"ל. מתנגדיו טוענים שהוא רוצה להיכנס להיסטוריה ררך המישפט.

פסקדינו במישפט גיבעתי א' היה סימך ררך בתולדות צה"ל ובמיוחד בתקופת האיני תיפאדה. הוא לא הטיל על ארבעת החיילים עונש חמור די הצורך, לדעת רבים, אך גינה את מעשיהם בלשון בוטה מאין כמוה.

מתנגדיו חולקים על כישרונו המישפטי. עם כל הכבוד לדוקטורט שלו, הוא בלתי צפוי, מזכה ויכוים מוריס ומרשיע בלי הני מקו מספק. הוא מפסיק את הצדדים בחקי רה, פועל בנגיד לפרוצדורה ומפתיע את הצדדים. כאשר לפסקהדין במישפט גיבעתי א', בסוגיה של פקודה בלתי-חוקית בעליל, שהוא הנושא הקשה ביותר במישפט צבאי בכל העולם, הוא לא נימק את פסקהדין

מתקדימים ידוע כי בית-המישפט העליון אינו נוטה לפסול שופטים. במיקרים קודמים, בעיקר בעניינה של השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי-כהן במישפטו של אשר אהרון אברחמיא, כאשר כינתה אותו השופטת בלישכתה "הטיפוס הזה", וכן בפרשת עורך הדין רונלד חיים, סירב בית-המישפט העליון לפסול את השופטת, והיא המשיכה לשבת בדין עד הסוף. אם יפסוק בית-המישפט העליון, במיקרה זה, שיש לפסול את גרוס, תהיה זו התערבות נדירה.

***

מישפטים המצויים בחומר המישפטי, טוענים שהתעלמותו של השופט גרוס מהמלצתו של בית-הדין הצבאי לעיר עוריס היא חריגה. לדעתם, פסיקתה של אל"מ נילי פלד, נשיאת בית-המישפט הצבאי של מחוז-הצפון, מפקה במישפט חיילי גולני שהפקודה אמנם בלתי-חוקית, אבל לא בעי ליל, הפכה את הקערה על פיה, ויש לתת לשופט חדש, שטרם פסק בעניין, להכריע במישפט גיבעתי ב'. "אייאפשר להאמין שהי

גם מעריציו וגם מתנגדיו מתארים את אל"מ הר"ר עימואל גרוס (41) כאותן המילים. ההבדל הוא רק בנקודת-המבט של המסתכל.

אין ספק שאל"מ גרוס, נשיא בית-הדין הצבאי של פיקוד-דרום, הוא עוף מור. הוא אינדיבידואליסט, עצמאי מאוד והולך בדרך ללא פשרות. ידידיו אומרים שאצלו השחור — שחור מפחם, והלבן, לבן משלג. אדם כזה הוא יוצא-דופן בכל תורה, ובחברה צבאית, שבה הקונפורמיזם הוא חובה, הוא כוודאי בולט בשטח.

"הוא קרייוונה", אומרים אפילו ידידיו, "האבא של הקרייוונים! כשהוא חוטף התקף זעם, הוא מאדים מחימה כמו תרנגול-הודו. אבל זה עובר מהר, ואז הוא מתחרט כמו ילד קטן. יש בו מתיקות כואת".

אצל שונאיו זה נראה אחרת: "הוא איש עצבני מאוד. מהירחיקה, מתערב שלא לצורך במהלך המישפט, צועק על עדים ועורכי-דין, ומנהל את המישפט בצורה עלובה".

ידידיו אומרים שהוא אינו חנפן, אינו מנסה למצוא חן ואינו מתייפף. ידידיו אומרים שניצגי הצלב האדום, שנשלחו במיוחד מלואזן כדי לעקוב אחרי מישפט גיבעתי א', שהתנהל לפניו, התרשמו לרעה מצורת ניהול המישפט על-ידו.

ידידיו מספרים שהוא שקרן וחרוץ עד מאוד. את כל לימודי המישפטים עשה תוך כדי שרותו בצה"ל. כל הזמן ישב בספרייה ונגר בספרים. את עבודת הדוקטורט שלו סיים לפני שנתיים, על הנושא "ערמרינה". העבודה התפרסמה כספר.

"הוא לא אדם חפוף. הוא כמעט כפייתי בעבודה, ואפילו סגפן ונוזרי כלפי עצמו", אומרים מכריו. הוא אינו מן הנרחקים. כמסיבות חברתיות הוא בדרך כלל עומד לברו, או כתברת רעייתו, רינה, עורכת-דין גם היא, שלמדה איתו באוניברסיטה. לזוג בת, חיילת, וכן צעיר.

גם ידידיו מודים כי באופן פרטי הוא אדם מנומס ונעים, איש תרבותי מאוד. כולם מסכימים שהוא עקשן גורא, ראש בקיר. עקשנותו היא שהביאה אותו באחרונה לכותרות. הוא מתעקש, למרות כל ההתקפות עליו, שלא לפסול את עצמו מלשכת כשופט במישפט גיבעתי ב'.

***

ארבעת הסניגורים במישפט פנו אליו, כאשר התחילה שמיעת הראיות כי מישפט, וביקשו ממנו לפסול את עצמו, מכיוון שישב לדין כמישפט המכונה כיום, "מישפט גיבעתי א'", שהיה רומה למיקרה גיבעתי ב'. הסניגורים טענו כי גרוס כבר הביע דעתו הנחרצת במישפט הקודם, גם על הסוגיות המישפטיות של הפרשה וגם על אמינותם של ערימפתה. לכן ביקשו ממנו שיפסול את עצמו. גרוס סירב.

הסניגורים עירערו לפני בית-הדין הצבאי לעירעורים, ושם הוחלט כי יש הצדקה לפי ניות הסניגורים. אולם בגלל סיבה טכנית, מכיוון שבקשת-הפסילה עשתה מאוחר מדי, רק בשלב של תחילת הראיות, איחרו הסניגורים את המועד. היה עליהם לפנות בבקשת-הפסילה עוד בשלב ההקראה של כתבי-האש שום. בית-הדין הצבאי לעירעורים לא פסל את השופט, אבל השאיר זאת לשיקול דעתו תוך הנחיה כמעט ברורה, שעליו לפסול את עצמו. אך גם את עיקבות החלטה זו סירב השופט גרוס לפסול את עצמו.

הסניגורים, היודעים שאין להם מה להפסיד, פנו לבית-המישפט העליון, בבקשה שיפסול את השופט. הם גם טענו בעתירתם כי שגג בית-הדין הצבאי לעירעורים כאשר טען שהם איחרו את המועד. הסניגורים הדגישו כי בזמן הקראת כתבי-האש לנאשמי גיבעתי ב', במאי השנה, טרם ניתן פסק הדין במישפט גיבעתי א'. פסקדין זה ניתן רק ביולי ועל כל עילת-היפסלות טרם נוצרה בעת ההקראה.

הסכוע יתן בית-המישפט העליון את החלטתו בפרשה.